

Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne doktorantów



Spis treści

Ubezpieczenia społeczne	1
Okres ubezpieczeń społecznych	1
Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne	1
Finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne	1
Ubezpieczenie zdrowotne	2
Okres ubezpieczenia zdrowotnego	2
Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne	2
Finansowanie składki zdrowotnej	2
Zbiegi tytułów	2
Kody tytułu ubezpieczenia	4
Przykłady	5

Ubezpieczenia społeczne

Doktoranci, którzy rozpoczęli kształcenie w szkołach doktorskich najwcześniej w roku akademickim 2019/2020 i pobierają stypendium doktoranckie, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu¹.

Ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne i objęcie nim następuje na wniosek doktoranta².

Okres ubezpieczeń społecznych

Doktoranci podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu w okresie otrzymywania stypendium doktoranckiego³.

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne doktorantów stanowi kwota otrzymywanego stypendium doktoranckiego.

Finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne⁴

Składki na ubezpieczenia społeczne są współfinansowane przez doktoranta (ubezpieczony) i podmiot prowadzący szkołę dokorską, np. Uczelnię (płatnik).

Składkę na ubezpieczenie emerytalne finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczony i płatnik⁵.

Składkę na ubezpieczenia rentowe finansują z własnych środków, w wysokości 1,5% podstawy wymiaru ubezpieczony i w wysokości 6,5% podstawy wymiaru płatnik.

¹ Art. 6 ust. 1 pkt 7b i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.)

² Art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

³ Art. 13 pkt. 15a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

⁴ Art. 9 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

⁵ Art. 16 ust. 1 pkt 7a, ust. 1b, ust. 2 i ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Składkę na ubezpieczenie chorobowe finansuje w całości, z własnych środków, sam ubezpieczony – doktorant.

Składkę na ubezpieczenie wypadkowe doktorantów finansuje w całości, z własnych środków, płatnik (podmiot prowadzący szkołę doktorską, np. Uczelnia).

Ubezpieczenie zdrowotne

Doktoranci, także ci, którzy nie pobierają stypendium doktoranckiego i którzy rozpoczęli studia doktoranckie przed rokiem akademickim 2019/2020, podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu. Wyjątkiem są doktoranci, którzy mają inny tytuł do tego ubezpieczenia albo są zgłoszeni do ubezpieczenia zdrowotnego jako członkowie rodziny⁶.

Okres ubezpieczenia zdrowotnego

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje z dniem złożenia oświadczenia o niepodleganiu obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, nie wcześniej jednak niż z dniem rozpoczęcia pierwszego semestru kształcenia, a wygasa z dniem ukończenia kształcenia w szkole doktorskiej albo skreślenia z listy doktorantów.⁷

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne doktorantów stanowi kwota odpowiadająca wysokości specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych (w 2019 r. 620 zł).

Finansowanie składki zdrowotnej

Składkę na to ubezpieczenie opłaca płatnik – podmiot prowadzący szkołę doktorską, np. Uczelnia, a finansuje budżet państwa⁸.

Zbiegi tytułów

Doktorant, który jest dodatkowo:

- pracownikiem,
- członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej,
- członkiem rady nadzorczej pobierającym wynagrodzenie z tego tytułu,

⁶ Art. 66 ust. 1 pkt 20 oraz ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373, z późn. zm.)

⁷ Art. 73 pkt 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

⁸ Art. 86 ust. 1 pkt 6 i ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

- pobiera świadczenie szkoleniowe, świadczenie socjalne, zasiłek socjalny albo wynagrodzenie przysługujące w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie,

podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym ze wszystkich tych tytułów, bez względu na wysokość stypendium⁹.

Jeśli doktorant otrzymywałby stypendium w wysokości niższej od kwoty minimalnego wynagrodzenia to w przypadku posiadania jednocześnie innego niż powyższe tytułu do ubezpieczeń społecznych, byłby objęty również z tego drugiego tytułu obowiązkiem ubezpieczeń społecznych¹⁰.

W przypadku gdy doktorant, który otrzymuje stypendium doktoranckie jest jednocześnie rencistą podlega ubezpieczeniom społecznym dobrowolnie¹¹.

Doktorant, który wykonuje jednocześnie umowę o pracę, jest zleceniobiorcą czy prowadzi pozarolniczą działalność, nie podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu bycia doktorantem.

Zbiegi tytułów ubezpieczeń społecznych

Tytuł do ubezpieczeń 1	Tytuł do ubezpieczeń 2 /okoliczność wpływająca na tytuł do ubezpieczeń	Charakter ubezpieczeń
Doktorant otrzymujący stypendium (bez względu na jego wysokość)*	jest pracownikiem	O/O
	jest wynagradzanym członkiem Rady Nadzorczej	O/O
	jest zleceniobiorcą na tej samej Uczelni, na której jest doktorantem	O/D**
	zleceniobiorcą u innego podmiotu niż Uczelnia, na której jest doktorantem	O/D**
	jest pracownikiem i zleceniobiorcą na Uczelni, na której jest doktorantem albo wykonuje tę umowę zlecenia na rzecz pracodawcy/Uczelni, na której jest doktorantem	O/O
	proceedzi pozarolniczą działalność	O/D**
	jest rencistą, emerytem	D

* Przyjeliśmy, że doktorant kształci się w szkole doktorskiej prowadzonej przez Uczelnię

** Podlega dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym z drugiego tytułu, tylko jeśli **kwota stypendium doktoranckiego jest równa lub wyższa niż minimalne wynagrodzenie**

Użyte w tabeli symbole oznaczają:

O – ubezpieczenie obowiązkowe,

D – ubezpieczenie dobrowolne (na wniosek ubezpieczonego).

⁹ Art. 9 ust. 1 i ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

¹⁰ Art. 9 ust. 1–1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

¹¹ Art. 9 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Kody tytułu ubezpieczenia

Dla doktorantów właściwe są kody tytułu ubezpieczenia rozpoczynające się cyframi:

- **18 11** – student lub uczestnik studiów doktoranckich, za którego szkoła wyższa lub jednostka organizacyjna prowadząca studia doktoranckie jest obowiązana do opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne
- **18 12** – doktorant, podlegający z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu
- **18 13** – doktorant, podlegający z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym, niepodlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Kod tytułu ubezpieczenia	Kogo dotyczy
18 11	Doktorant, który rozpoczął studia przed rokiem akademickim 2019/2020
18 12	Doktorant, który rozpoczął kształcenie w szkole doktorskiej w roku akademickim 2019/2020 i nie posiada innego tytułu ubezpieczenia zdrowotnego
18 13	Doktorant, który rozpoczął kształcenie w szkole doktorskiej w roku akademickim 2019/2020 i posiada inny tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego

Przykłady

Przykład 1

Pan Bartłomiej jest doktorantem kształcącym się w szkole doktorskiej. Nie ma prawa do stypendium doktoranckiego ponieważ ma stopień doktora z innej dyscypliny¹². Jednocześnie wykonuje umowę zlecenia. Z tytułu bycia doktorantem nie podlega ani ubezpieczeniom społecznym ani ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Przykład 2

Pani Magdalena jest doktorantką na Uniwersytecie od 2017 r. Pani Magdalena jest mężatką. Jej mąż jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Do ubezpieczenia zdrowotnego jako członka rodziny zgłasza Panią Magdalenę mąż. Pani Magdalena nie podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu bycia doktorantem.

Przykład 3

Pani Agnieszka kształci się w szkole doktorskiej i z tego tytułu otrzymała stypendium doktoranckie za październik i listopad 2019 r. w październiku 2019 r. Uczelnia powinna zsumować te stypendia. Otrzymana kwota stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jaką należy wykazać w imiennym raporcie rozliczeniowym ZUS RCA składanym za październik 2019 r. Ponieważ Pani Agnieszka w listopadzie nie otrzyma już stypendium doktoranckiego, w raporcie rozliczeniowym składanym za listopad powinny być wykazane zerowa podstawa wymiaru oraz zerowe składki na ubezpieczenia społeczne. Za listopad 2019 r. należy natomiast rozliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne od kwoty odpowiadającej wysokości specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Przykład 4

Pani Joanna jako doktorant kształcący się w szkole doktorskiej pobiera stypendium doktoranckie od 1 października 2019 r. Od 2017 r. jest zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz zdrowotnego jako członek

¹² Art. 209 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.)

radę nadzorczą przez Spółkę Akcyjną ABCD. Jest objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi jako doktorant i członek rady nadzorczej, a ubezpieczeniem zdrowotnym – wyłącznie jako członek rady nadzorczej.

Przykład 5

Pan Tomasz jako doktorant kształcący się w szkole doktorskiej pobiera od października 2019 r. stypendium doktoranckie na Uczelni Przyrodniczej. Jednocześnie od 1 lutego 2019 r. jest pracownikiem Spółki Akcyjnej SATURN. Podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym zarówno jako pracownik i jako doktorant. Ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega tylko z tytułu wykonywania umowy o pracę. Uniwersytet powinien zgłosić Pana Tomasza od 1 października 2019 r. tylko do ubezpieczeń społecznych na druku ZUS ZUA. Jako kod tytułu ubezpieczenia powinien być wskazany kod rozpoczynający się od 18 13.

Przykład 6

Pani Urszula jest od 1 października 2019 r. doktorantką, która kształci się w szkole doktorskiej prowadzonej przez Politechnikę. Otrzymywane przez nią stypendium doktoranckie jest wyższe niż minimalne wynagrodzenie (w 2019 r. 2250 zł). Pani Urszula w okresie od 1 września do 31 grudnia 2019 r. wykonuje umowę zlecenia dla firmy XSET. Od października 2019 r. Pani Urszula podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania stypendium doktoranckiego. Z tytułu wykonywanej umowy zlecenia może być zgłoszona do ubezpieczeń społecznych tylko na wniosek. Ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega tylko z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Politechnika jako płatnik powinna zgłosić Panią Urszulę od 1 października 2019 r. do ubezpieczeń na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się cyframi 18 13. Od 1 stycznia 2020 r. Pani Urszula nie może zostać zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego jako członek rodziny. Dlatego też od tej daty z tytułu otrzymywania stypendium doktoranckiego będzie podlegała obowiązkowo zarówno ubezpieczeniom społecznym jak i ubezpieczeniu zdrowotnemu. W związku z tym, Politechnika będzie zobowiązana wyrejestrować Panią Urszulę z ubezpieczeń społecznych na druku ZUS ZWUA wskazując jako datę wyrejestrowania 1 stycznia 2020 r. Z tą też datą powinna zostać zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 18 12.

Przykład 7

Pani Edyta jest doktorantką na Akademii Rolniczej przed oceną śródkresową. Pobiera stypendium doktoranckie wyższe niż minimalne wynagrodzenie (w 2019 r. 2250 zł). Jednocześnie od 1 marca 2019 r. jest pracownikiem Spółki Akcyjnej

JOWISZ, w której jest zatrudniona na $\frac{1}{4}$ etatu. Ponadto wykonuje umowę zlecenia zawartą z firmą KŁOS od 1 marca 2019 r. do 31 marca 2020 r. Umowa zlecenia nie jest wykonywana na rzecz Spółki JOWISZ. Suma podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu wykonywania umowy o pracę i otrzymywania stypendium doktoranckiego wynosi więcej niż minimalne wynagrodzenie. Pani Edyta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy o pracę i pobierania stypendium doktoranckiego. Z tytułu wykonywania umowy zlecenia może przystąpić do ubezpieczeń społecznych dobrowolnie. Ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega z tytułu wykonywania umowy o pracę i umowy zlecenia. Dlatego też, Akademia powinna zgłosić Panią Edytę do ubezpieczeń od 1 października 2019 r. tylko do ubezpieczeń społecznych na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 18 13. Nic się nie zmieni po zakończeniu umowy zlecenia w kwietniu 2020 r.

Przykład 8

Pan Andrzej jest doktorantem na Akademii Medycznej po ocenie śródkresowej zakończonej wynikiem pozytywnym. Jednocześnie jest pracownikiem naukowym tej Akademii zatrudnionym na $\frac{3}{4}$ etatu i zawarł z tą Uczelnią umowę zlecenia do 31 grudnia 2020 r. Z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z pracodawcą Pan Andrzej jest traktowany jak pracownik w rozumieniu przepisów ubezpieczeniowych. Od października 2019 r. Pan Andrzej podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu otrzymywania stypendium doktoranckiego i wykonywania obu umów zawartych z Akademią. Ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega tylko z tytułu wykonywania obu umów. Sytuacja ta nie ulegnie zmianie po zakończeniu wykonywania umowy zlecenia. Dlatego też, Akademia powinna również zgłosić (oprócz ubezpieczeń pracowniczych) Pana Andrzeja od 1 października 2019 r. do ubezpieczeń społecznych na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 18 13.

Przykład 9

Pani Beata jest doktorantką, która kształci się w szkole doktorskiej prowadzonej przez Uniwersytet. Pobiera stypendium doktoranckie w kwocie wyższej niż minimalne wynagrodzenie (w 2019 r. 2250 zł). Jednocześnie od 2018 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą – kancelarię prawną. Od października 2019 r. Pani Beata podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu pobierania stypendium doktoranckiego. Z tytułu prowadzenia działalności może być zgłoszona do ubezpieczeń społecznych tylko na wniosek. Natomiast ubezpieczeniu zdrowotnemu podlega tylko z tytułu wykonywania działalności. Uniwersytet jako płatnik powinien zgłosić Panią Beatę od 1 października 2019 r. tylko do ubezpieczeń społecznych na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 18 13.

Przykład 10

Pan Robert pobiera rentę rodzinną. Jest też doktorantem, który kształci się w szkole doktorskiej prowadzonej przez Akademię Ekonomiczną i pobiera stypendium doktoranckie. Pan Robert z tytułu otrzymywania stypendium doktoranckiego nie podlega obowiązkowo ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, może do nich przystąpić dobrowolnie. Nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu – jest objęty nim jako rencista. W przypadku, gdy Pan Robert nie wystąpi z wnioskiem o objęcie tymi ubezpieczeniami Akademia nie powinna zgłaszać go do żadnych ubezpieczeń.

www.zus.pl

Twój przewodnik po ubezpieczeniach społecznych



ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

- Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl
- Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:
 - 22 560-16-00* dla tel. komórkowych i stacjonarnych
* koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym
 - Skype: [zus_centrum_obslugi_tel](https://www.skype.com/name/zus_centrum_obslugi_tel)
 - e-mail: cot@zus.pl



@zus_pl



ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH